

49. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, DECEMBER 6.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A 'Világkrónika'-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

CSAPATOK ÜDVÖZÖLNEK EGY KÖZTÜK ELHALADÓ VONATOT.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jolly Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk íróváltása.

MALONYAY DEZSŐ
**A MAGYAR KÉPIRÁS
 UTTÖRŐI**
 Nagy folió alakban, 26 szines és 28 egyszínű képpel és képmelléklettel és négy fakészimlével.
 A kezdőlapokat és záródíszeket rajzolta. NAGY SÁNDOR
 Díszes kartonkötésben 80 K. — Bőrkötésben, öt bronzdomborvettel és kettős csattal 120 K.
 Megrendelhető:
 Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT UJDONSÁGAI
 Most jelent meg magyar nyelven.
I. VILMOS
 NÉMET CSÁSZÁRNAK és POROSZ KIRÁLYNAK **KILENCVEN IRÁSA**
 Fordította: Dr. SUPKA GÉZA.
ÁRA 1 KORONA.
 Néhány fejezet címe:
 Életélelm.
 III. Frigyes Vilmos királyhoz.
 Alexandra Feodorovna orosz császárnénak.
 Poroszország hercegeinek emlékirata 1848 december 5-iki porosz alkotmányról.
 Augusta hercegnőhöz.
 György, hannoveri királyhoz.
 Vilmos császár feljegyzése Napoleonnal 1861 október 11-én történt találkozásáról.
 Bismarckhoz.
 Feljegyzések Ferenc József osztrák császárral Gasteinban 1863 augusztus 3-án folytatott beszélgetéséről.
 IX. Pius pápához.
 Megjelent az Olcsó Könyvtárban.
 Megrendelhető:
 LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nél Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

Dr. Lenhossék Mihály
 eg. etemi tanár
 új könyve most jelent meg
 Címe:
Az ember helye a természetben
 Ár 1 korona 60 fillér.
 Rendkívül érdekes könyv, összefoglalja az ember szervezetére és történetére vonatkozó összes ismereteket, testünk összes szerveit, azoknak fejlődéséről szóló elméleteket, az embertan összes fontos tanulságait.
 Megjelent a Franklin-Társulat **KULTURA ÉS TUDOMÁNY** könyvsorozatában.
 Kapható minden könyvkereskedésben.

THALY KÁLMÁN
OCKSKAY LÁSZLÓ
 II. Rákóczi Ferenc fejedelem brigadéros és a felsőmagyarországi hadjáratok 1703-1710
 Történelmi tanulmány
 Eredeti levelezések s más egykorú kútfők nyomán
 Második bővített és illusztrált kiadás
 Két kötet, nagy lexikon-alakban
 Díszes pergamenkötésben 35 korona.
 Megrendelhető:
 LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél
 szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

Arany János
 Összegyűjtött munkái. Emlékkiadás 12 kötetben, 8-rét alakban, félbőr-kötésben 160 kor.
 Összes munkái, hátrahagyott iratai, levelezése. Első teljes kiadás. Életrajzzal és jegyzetekkel. 12 kötet. Diszkötésben 130 kor.
 Összegyűjtött munkái. Kisebb alak. Hét kötetbe kötve 58 kor.
 Művel. Új kiadás hat kötetben, 16-rét alakban, vászonkötésben 45 kor.
 Kisebb költeményei. 16-rét alakban. Vászonkötésben 7 kor. 50 fill.
 — Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Diszkötésben 8 kor. 50 fill.
 — Ugyanaz. Nagy 8-rét alakban. Diszkötésben 10 kor.
 — Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Elzevirgyémántkiadás, merített papírosan. Két kötet. Diszkötésben 12 kor.
 Toldi-trilógia. 16-rét alakban. Vászonkötésben 7 kor. 50 fill.
 — Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Diszkötésben 8 kor.
 Toldi-trilógia. Nagy 8-rét alakban. Diszkötésben 12 kor.
 Öszikék. Elzevirgyémántkiadás, merített papírosan. Második kiadás. Diszkötésben 3 kor. 60 fill.
 Elbeszélő költemények. Diszkötésben 11 kor.
 — Ugyanaz. Egyes darabok. Diszkötésben 11 kor.
 Próza dolgozatok. Diszkötésben 11 kor.
 Shakespeare-fordítások. Diszkötésben 10 kor.
 Aristophanes vigjátékai. Két kötet. Diszkötésben 20 kor.
 Hátrahagyott versei. Diszkötésben 12 kor.
 Hátrahagyott próza dolgozatai. Diszkötésben 12 kor.
 Levelezése író barátaival. 2 kötet. Diszkötésben 21 kor.
 Ezen könyvek megrendelhetők:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél, Budapest, Andrassy-út 21.

Történet az életről, a halálról, a szerelemről és a háborúról.

IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

... Tudja hiszen, a készülő nagy események milyen szerepet szánnak neki. Szegény már szoborként látja magát a Pantheonban a Bibornok, Villeroi és Talleyrand dícsőségéről álmodozik... és ilyenkor egy válpör... Szegény olyan hiú és a karrierje olyan fontos a számára, úgy csúg a történelmi hírnevén, mint gyermek az elérhetetlen játékon. Szánom kellett őt és sírom a hiúságán, a mely olyan őszinte, hogy szinte már szent.

És még ez sem döntött el semmit sem. Jobban szerettem Magát Hercegem, mint valaha és hogy őt úgy és olyannak láttam, megfeledeztem az okosságomról, a büszkeségemről, a fogadalmamról és arról is, hogy milyen csekély vagyok Magához. De akkor jött valami, a mi a gyámoltalan férfiből (oh bocsáss meg, hogy így szólók róla, látja máris méltatlan vagyok Magához) hőst csinált és engem megölt. Én még mindig egy szót sem szóltam és ő megesküdött a Miasszonyunkra, hogy hisz a tisztaságomban és a Magáéban (így beszélt Magáról is hercegem, így, ezekkel a szavakkal) és az érzelmünk szentségében. Valósággal hódolt nekünk és az érzelmünknek és... és... elvégeztetett. Megígérttem, hogy maradok. Ezt neki ígérttem meg és Magának is, én Nemessegem, Magának is megígérttem valamit. Azt, hogy nem bátorkodom többé a közelébe. Emlekeztem — mint mindenre, a mit maga mondott — a drága és előkelő szavaira, a melyekkel, mint egy életelvel ajándékozott meg az ő megérkezése előtti estén. Maga így nem fogadna már el, így, hogy az ő tudomása már mindent megmérgezett. Ez pedig már megtörtént és én már döntöttem és én csak egyszer tudok dönteni, még akkor is, ha ez a döntés életfogytiglani rabságot jelentene.

Tudom, összetépné e szerencsétlen papírost, ha most leírnám még azt, a mi azután történt. A szavakat, a miket ő mondott és a miket én — enmagam kárhóznán halálra magamat — bürok-pohárként fogadtam el, a ki nem mondott ígéreteimet és az ő túlságos halálját... És nem ő kérte tőlem, de én adom ezt meg nem is neki, hanem magunknak: méltatlan körülmények között nem találkoztunk Hercegem. Maga már el sem fogadna, a mi ezután következne, nem volna szép, sokkal jobban szeretem, mintsem hogy el tudnám viselni a szavakat, a melyek kettőnk közt, mi kettőnk közt is elkerülhetetlenek volnának. Maga már erre a levelemre sem felelhet és ezentúl csak multunk zengő szépségeiben járhatunk egymáshoz, Én Úram.

Ne becsémélje multunkat és engedje meg, hogy én egy egész életen át csak erre gondoljak és sosem tudjam meg, ha Maga már nem akar emlékezni rá (egykor... majdan... tíz év múlva... már ma talán). Én csak ennek fogok tudni élni. Mindig Maga a mindenem és a retentő jelenetben is, a mikor egy kínos ráeszmélés volt, a mikor eszembe ötlött, hogy ez a jelenet mennyire hasonlíthat a rossz asszonyok házasságainak felszámolásához, igen e legborzasztóbb pillanatban, a mikor testileg is szenvedtem és fizikailag is megaláztatnák éreztem magamat, csak a szememet kellett lehunynom és Magára gondolnom és arra, hogy értünk szenvedek (bocsáss meg ezt az egy szót és ígérjük meg egymásnak, hogy a sebeinket soha, soha nem fogjuk mutogatni) és már jönnek éreztem magam, tisztának és nemesnek és tudtam, hogy Magáért jáldozok és tudtam azt is, hogy értünk van, a szerelmünkért, ha a jövő minden ígérteit a mult bánat fényes emlékévé avatva, elkerülöm, hogy ilyen jelenet még egyszer megismétlődjék. Én nem bírnám ki és Maga — olyan finom érzékű, hiszen Én Gyönyörű Multam, a távolból is megérezné, szenvedne is talán és őt, a kit ma-

gunk után a legjobban sajnálók, őt sem szabad ilyen helyzetbe hoznom többé.

Semmire sem kérem és mindenre. A bocsánatát kérem és a multunk megbecsülését. Hajnali szendergésből ha felriadna olykor, rám gondoljon és napszállatkor tudja: minden alkony a miénk. Boldogságunk napjai, ha a nap-tárban ismétlődni fognak, onyhességben és kegyelemben emlékezzünk róluk. Ne felejtse el virágaink színeit, nevét és illatát, kimondott szavaimat ne vesse ki az agyából, a leirtakat... nem... van-e jogom még kérni, hogy ne perzselje fel őket... És... de nem tudok tovább... Hígyjen nekem és — mily kínzó ez — most újra aláírom a leveletem, mint amaz első, a mit megsejtett boldogságom és halálos aggodásom derengésében írtam:

Julie Montespan d'Angoulême,
Gróf René Turennes-Lacournek, Franciaország litinovi nagykövetének most és mindenkor a saját akaratából való felesége.

— — — — —

Túlságosan, halálisan szép volt minden, csak ez következhetett én Hercegem és megnevetni való gyermekességgel, ám szent aggodó félelemmel, hiába áldoztunk hát engesztelön annyit az égicnek!

XVIII.

TÁNCZOLNI TANULNAK.

Czigarettát, sokat, egymásután ezret szeretett volna elszívni. Minden idegszála külön fájt, a halántékán és a csuklóján vad fujtatással vertek az erek és térden alul nem érezte a lábát. Ráeszmélt, hogy önmagában hangosan beszél és a szavai dadogtak ekkor is. Keze két hideg, nedves kanál volt, a teste forró és belül valami égető semmiséget érzett.

— Nincs! Megsemmisült! Egész élete hiábavaló volt és nem is élt talán semmit sem. Szeme száraz volt, de szíve halálos csuklással a torkában kalapált. Azután a rendes helyén, bal felől a keblében érezte a szívét, végül mindenütt az egész keblében és mindenütt fájt. Szeretett volna nem gondolkozni.

Halálos fáradtságot érzett és hunyt szemét elkerülte az álom. És mig fennjárt is, olyan volt, mint az álmatlan beteg, a ki lázasan vergődik párnája alatt és fantasztikus képzetei vannak, a nyugvóhelye tenger mélye, a hol titokzatos állatokkal és növényekkel küzd, most végtelen lépcsőkön zuhan alá, idegen város utcáin kóborol mezítaláb és a keze egy ország térképét jelenti.

Azután valami túlradó életöszön testének minden porcikáját felkorbácsolta. Futni akart, hosszú utakon szaladni, sok nép előtt gyűlésben beszélni, végtelen leveleket írni, paripákat halálba nyargalni, egy házat felgyújtani, rossz nők húsát ölelni, valamit tenni, oh!... Az utcákon ödöngött és elkorult minden házat, minden kertet, minden ablakot, minden erkélyt és minden fát, a mi jelentőséggel volt számára.

Órák hosszat csatangolt, gyakran sietett, mintha mindig kocsitot futna át robogólovak és száguldó hintók elöl és roskadozó térdeiben elfáraszthatatlan erőt érzett. Minden inát külön érezte lábában. Folyóvíz partján járt és méltatlannak érezte magát a víz csendes és előkelő melankóliájához, égő homlokán mintha csillag gyulladt volna ki, a mely a szűk utcák felé vezetne, oda, a hol a szegények és a megaláztatottak laknak. Egy kis ház kapujában befordult és az udvaron könyökkel nyomta alá az egyik ajtó kilincsét.

A kőpadlós előszobában, csak a háziszent képe alatt függő olajméces világított. Cziripelő női hang kérdezte: Ki az?

— Jóestét Mihajlovna Katija... —

— Oh, eszásári fenség!... Bon soir Mr. Levin!... Már egy örökkévalóság óta nem láttam... Est ce que Vous êtes méchant!

— Hosszú utakat tettem meg Catherine és gyakran nem volt érkezésem Magát meglátogatni.

Beljebb kerültek. A szobában kevés bútor, mind különböző korokból valók és mind, mintha úgy szedte volna őket össze Catherine véletlenül és más-más időkben. A falakon a párisi Nagy Opera tagjainak arcképei és képes levelezőlapok, az egyik, a podóliai császári ballet együttesét ábrázolta és be volt keretezve. Lámpa helyett gyertyák a szobában.

— Még mindig itt lakom a szegények között, Mon Prince. Takaróskodnom kell. Már csak három év és együtt lesz a kétszáz ezer rubel, akkor megveszem a birtokot a lenogradi kormányzósgában. Egy ház is van rajta, a fala sárga és a tejeje zöld, mint a nagy urak kastélyai... Igaz, hogy háború lesz hercegem? Maguk az ilyesmit jobban tudják... Két öcsémet vinnék el. Nem szeretem a háborút.

— Talán nem lesz háború Catherine... Mit csinál mindig.

— Oh... hogy én... Moi, je suis très occupée... Azt tudja, hogy már nem lépek fel... Három év óta már nem. Dolgozhattam volna még Párisban az Operában is, ha akartam volna, de Istenem, nem nekem való. Ott, a dobogón várjam meg, a mig megöregszem és a mig az ember annál az életnél van, nem tud takaróskodni... Le théâtre... ces diners de minuit... Visszaléptem, kiugrottam az egészéből. A pénzem a bankba vittem, megvárom, mig a kamatok meghízának és közben abból élek, hogy tanítok... Fialat leánykát tánczra oktatok... C'est dur, az ember sokat vesződik, de szépen kereshet vele és három évnél tovább úgy sem csinálom.

Szláv anyanyelvének szavait is francziásan ejtette az egykori tánczosnő és kendőzetlen arca tiszta és szép volt. Egyszerű ruhában járt és olyan volt, mint egy nyugdíjas hivatalnok takaros felesége.

— De Maga erről persze semmit sem tud... Már három éve, hogy felém se nézett... Isten tudja, mi jutott eszébe, hogy most megint fölkeresett... De persze hozzánk mindig el lehet jönni és az urak ezt tudják és ezért szeretnek mégis csak minket. Nálunk nincs holnap és három évi szünet után is lehet kopogtatni. Az ember egyszerűen befordul a Fjedorovics-utcába, ráteszi kezét a kilincse... bonsoir Catherine, mondja és Catherine itt van és Catherine örül.

A színpad nyelvén, e nyelv aranyfűrtös tirádán szeretett volna most beszélni az egykori tánczosnő, a ki soha, beszélt szót a színpadon nem mondott, a ki önként ugrott meg a színháztól, de a ki számára mégis a színpad jelentett minden szépet, jót és nagyot és a kinek műveletlen agyvelejében ünnepeit művésznők híres szerepeinek szavai távoli litánia hangjaként éltek.

— Gyakran fogok Magához jönni ezután, Mihajlovna Katija — mondta a kurlandi herceg és úgy sajnálta magát, mint tizenéves korában, a mikor először ösmerte meg a bűnt.

— Oh, Vous êtes pourtant toujours gentil, oh Vous! — mondta Katija és két kezével végigsimította a herceg haját, mint a becsületes asszonyok azét, a kit szeretnek.

Mintha üvegen kalimpáltak volna, a szomszéd szobából egy zongora hangja hallatszott. — Mindjárt madárkám, azonnal... Oh el is felejtettem — szölt Catherine és kötelességtudón ugrott fel, mint engedelmes cseléd a gazda szavára. — Mindjárt jövök, csak jött valaki hozzám, idősebbik testvérem fia.

Elmésen, a helyzetnek megfelelő könnyedséggel akart mosolyogni a herceg és ajka fájdalommal fordult kifelé.

— Egy tanítványom... nem haragszik kedves egye... Öt perc múlva letelik az órája és zongoramestert is hozott magával... Csak nem dobhattam ki... Ugyis mindjárt menni fog... Csak még a pas de deux próbáljuk egy kicsit... Azért maradok... mindjárt készek vagyunk és ha nem untatja, egy kicsit nyitva hagyjuk az ajtót és nézheti őt. Nagyon kedves a galambon, tizenhét éves, az apja örmester és jövőre már szerződése lesz a Kristály-Kertben... Csak háború ne legyen... Olyan finom a bokája, mint egy hercegnőé...

Veresszakállú kopasz ember ült a zongoránál. A szeme huszonöt esztendő éjszakai munkájától megdagadt, egész teste puffadt, mint azé, a ki vizkórban halt meg, de az uja fürge, mint a barázdabillegető. Egyszerű kis blúzban, rövid fekete szoknyácskában, maszatos, nyítt, fehér czipőcskében szökécsélt a kis lány. Catherine suttyogó hangon vezényelt a szobában, a mely mintha a tisztatlanságtól lett volna félhomályos:

— Ün... deux... en avant... encore une fois... pas si vite... j'ai déjà dit...

A kis lány köröket rajzolt a lábával és úgy pihegett ezekben a karikákban, mint a vékonytollú növények-madár, a ki most indul először repülni. Szökécsélt is... kettőt előre, egyet hátra és látszott: nem tudja, mit ér, mit jelent, ha a fellibbenő ruhácskája szép törekeny terének édes hajlásait mutatja.

— Még egyszer... csak még egyszer galambocskám... Ezt kell... Azután úgyis elengedem... Kedden újra jön... A mestert magával hozza egye... Egy lengyelkét kedves zongoramester úr...

És a nedves fal szobában, a melyet a jövő ígérthazugságai fűtöttek, poros hangjegyfűzetek és a szék támláján száradó mosott fehér bőrkétyük között felhangzott a távoli falvak zenéje. Szánkák csilingelését lehetett hallani, katonák jönnek, egy kített gyermek az ország-uton sir és a hófödte parasztházak csupa fehér bűbös kemenczéknek látszanak. A zongoramester két ásitás közt a tél jeges szelét hozta a szoba-

bába, Catherine kigyúlt arcczal ütemesen csapkodta tenyerét és a kisleány úgy forgott, mint egy gyermek-bestia. Most guggolva verte sarkával a szoba padlóját, egy lengyel falu sorsa kísértette a levegőben, az alkonyi ablakot, mintha a tél ölelte volna jegesen, de a szoba forró volt, mint a kemence parázsfogó rácsa... Szelid torka a zene parancsára két nagyot kurjantott, a tánc véget ért, a kisleány megállt, fölemelkedett — szemben előtte a kurlandi herceg.

— Hogy hívják kis gyermek? — Annuska vagyok, de a mesternőm azt mondja, hogy a Tatjana nevet válasszam, mert szerinte ez szerencsét hoz. Maga is azt hiszi bácsikám.

A herceg keze a leány álla felé akart érni. Azután megállt utjában (— tizenhét éves oh! — gondolta.) A zsebébe nyúlt és két apró süteményt húzott ki belőle. Megkínálta vele a leánykát.

— Szereted ezeket a süteményeket hugocskám? — kérdezte Konstantinovic Levin — Párisban Madeleine-nek nevezik ezt az apró czukros portékát.

— Oh igen, Páris — sóhajtott Catherine, a ki azt hitte, hogy a herceg most ő miatta gondol Párisra.

Azután a leányhoz szölt:

— Most pedig szépen hazamegy galambocskám. De egyenesen hazamegy... Bátyuskám a kapuig kísért ezt a kis madarat a rossz emberek közt — kérte meg a zongorást.

A mesternő azután az ajtóig búcsúztatta Annuskát, a kit nagy nyári denevér-köpönyege alatt, mint egy fáradt apa, karján vezetett a zenész.

XIX.

NÉPEK MOZOGNAK AZ UTCÁN.

Pántlikás ifjú katonának, kigyúlt arcú tisztnek, kurjantó nők, katonasípkás parasztnak, kíváncsi arcú urak, férfiakba aggodalmas szeretettel megfogódzó nők, megdöbönt polgárok, hadonászó diákok jártak az utcákon. A Nikolaj-köruton, az Alexander-boulevardon felpuffadt rossz szagú nyári folyamként hömpölygött a tömeg, (a sok koponya, kalap, kendő felülről

SZERB ERŐDÍTÉSEK A NOCSAJI MOCSARAK KÖZT.

1. Visszatérő menekültek Bogatic utcáján. — 2. Védekezés a lövedékek ellen egy dunai hajó kormányzó-hídján. — 3., 4. Szerb foglyok Valjevóából. — 5. Őrség a Száva partján Szerb-Mitrovicán. — 6. Széllőtt szerb fedezék a Drina partján. — 7. Szerb fedezék a házak között Crna-Bara községben.

A SZERBIAI HARCZTÉRŐL. — Jely Gyula, a harcsterre kiküldött munkatársunk főlvételei.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSE NOVEMBER 30-ÁN.

A KÉPVISELŐHÁZ KATONA TAGJAI, A KIK A HARCZTÉRŐL JÖTTEK AZ ÜLÉSRE.

A HÁBORÚS ORSZÁGGYÜLÉS. — Erdélyi felvételei.

AZ ANGOL HADSEREG.

Angliának számos különlegessége közt a legkülönlegesebbek egyike — a hadsereg. Az összes európai államok közt az egyedüli, amely nem állott soha az általános hadkötelezettség alapjára s ma is még, mint a 17. és 18. századi államok és uralkodók, zsoldos hadsereget tart és pedig oly csekély számút, amely a kontinentális hatalmak óriási haderőéhez képest alig jön tekintetbe.

Az angol ember már a régi időkben is irított a katonáskodástól; a mikor még minden más népnél a katona különös kiváltságokat élvezett, az angoloknál a katona-mesterségnek nem volt semmi becsülete s akármelyik kis polgár többre tartotta magát a katonánál. Az állandó hadsereg felállítására ellen mindenkor a leghatározottabban tiltakozott az angol polgárság, alkotmányos aggodalmakból. Azt tartották, hogy az állandó hadsereg, amely természetesen a király parancsnoksága és rendelkezése alatt áll, túlságosan megerősíti a királyi hatalmat és képessé teszi arra, hogy a polgárság hatalmát és alkotmányos szabadságát tetszés szerint megdöntse. Annymira ment ez az irrtóság a hadsereg tartásától, hogy mikor a Stuartok bukása után orániai Vilmost és Máriát emelték a trónra, kimondták az alkotmány egyik alaptörvényeként, hogy állandó hadsereget tartania a királynak nem szabad, még ha a parlament beleegyezik is.

Mikor azonban éppen az orániai ház uralomra emelése következtében Angliának sokkal inkább kellett európai politikát folytatni, mint azelőtt, többszörös haderőt kellett viselnie XIV. Lajos és utódai ellen, nem lehetett elállandó hadsereg nélkül. Azzal az alkotmányos fikcióval segítettek hát a dolgon, hogy évről-évre megújították a lázadási akttát, amely lehetővé tette, hogy a király rendelkezése alatt állandóan álljon hadsereg, de ez a parlamenttől függjön.

Az egész 18. század alatt aztán a parlament folyton küzdött az állandó hadsereg ellen. Akkor gyökeresedett meg az a gondolat, amely még ma is alapjólata a honvédelmet illetően az angol ember gondolkodásának, hogy szigeti helyzete megvédi Angliát ellenséges támadástól, ezért s gyarmatainak megvédelméért erős hajóhadat kell tartania, de szárazföldi hadseregre a maga védelme céljára nincsen szüksége.

Ezért volt kénytelen, ha a pillanatnyi helyzet úgy kívánta, más államoktól kérni segítségül a haderőt, részint szövetségesek útján, részint más, sokkal gyűlöletesebb módon. Magában, szövetséges nélkül sohasem vehetett részt kontinentális háborúban. Még otthoni belviszályainak elintézésére is ismételen kénytelen volt idegen seregeket felhasználni. Így mikor 1715-ben Skótszág fellázadt a Stuartok visszaállítására érdekében, hollandi csapatokkal állították helyre a rendet. Négy évvel később még fursább dolog történt: Skótszágban újból lázadás tört ki a Stuartok érdekében s ezt a spanyolok csapatokkal támogatták. Ellenük az angol ezredek mellett egy hollandus hadtestet is állítottak s így előállt az a páratlan eset, hogy Skótszág völgyeiben hollandusok harcoltak spanyolok ellen azért, hogy a Stuart vagy a hannoveri ház viselje-e Anglia koronáját. Tehát már akkor ríktó módon nyilvánult meg az az angol különlegesség, hogy Anglia érdekeit külföldiek vérével védik meg.

Ezekből az állapotokból származott a 18. században az a gyalázatosság, amelyet a történelem mint a leghallatlanabb dolgok egyikét bélyegez meg. Az angolok, különösen az amerikai szabadságharcban, maguknak nem lévén elegendő katonaságuk s mert az angol ember nem szívesen szánta magát a katonáskodásra, hadsereget vettek maguknak pénzért külföldön; különösen kis és közepes német államokban. Szerződéseket kötöttek ezekkel az államokkal, amelyek az államok uralkodóival, a kik bizonyos nagy pénzösszegekért hadseregeket állítottak a maguk alattvalóiból s ezeket rendelkezésére bocsátották Angliának. A német történelem szegyenkeve bélyegzi meg azoknak a fejedelmeknek az eljárását, a kik a saját fiaik vérért bocsátották áruba, hogy vagyont gyűjtsenek s fényes udvartartást rendezhessenek be, — az angol er-

kölcs nem talál abban kivételt, hogy egyes elvetemedett uralkodókkal ilyen szerződéseket kötött. A fő, hogy az angolnak nem kellett katonáskodni. Az egykorú német iradalom, közte Schiller *Kabale und Liebe*-je eléggé mutatja, milyen elkeseredést keltett Németországban ezeknek a kis kényuraknak az eljárása.

A tizenkilencedik században Anglia sok haderőt viselt, de jóformán mindig csak messze gyarmatokon, műveletlen és háborúra kezdetlegesen felszerelt népek ellen s így ezekben a háborúkban kisebb haderővel is könnyen boldogult. Európai háborúban — a mint hogy erre másképp nem is volt képes — csakis más államokkal szövetségbe vehetett részt, pl. a Napoleon elleni vagy a krími háborúban. Állandó hadseregre azonban szüksége volt, az általános hadkötelezettség ellen az angol ember egész lényé tiltakozott, tehát fenn kellett tartani a zsoldos hadsereg elavult intézményét. A helyzet úgy alakult ki, hogy defenzív fegyverül a flotta szolgált, amelyet a legnagyobb gondtal gyarapítottak, a világ eddig látott legnagyobb tengeri haderejévé fejlesztettek, — a szárazföldi hadsereg lényegében offenzív célokra szolgált, gyarmatok lakosságának elnyomására, új gyarmatok szerzésére, az európai kontinensen való hadviselésre. Az angol hadsereg tehát minden más nemzetétől abban különbözik, hogy egyáltalán nem rendeltesse a haza földjének megvédése, hanem csak az ország területén kívüli támadás.

De még a mondott célra sem mindig felelt meg ez a zsoldos hadsereg. Emlékezzünk a búr háborúra, a mikor negyedmilió angol katona a lehető legjobban felszerelve harmadfél évig nem bírta a kis búr néppel, amely a legjobb esetben sem tudhatott ötvenezer harcossal többet kiállítani s fölfegyverzés, mindenféle készlet és magasabb hadi tudomány dolgában mélyen alatta állt az angol had-

regnek. Az angol katonai szakemberek felismerték ennek az állapotnak veszedelmeit és elkezdtek az általános hadkötelezettség mellett agitálni. Vezére ennek az agitációnak a most elhunyt Lord Roberts volt, a búrok legyőzője, a ki különböző harcsteren szerzett tekintélye egész súlyával lépett fel az eszme mellett. A polgárság túlnyomó többsége azonban valig ellenzi ma is, hogy fiaik mind kötelesek legyenek a haza védelmére katonának állni. A vagyonos angol ahhoz van szokva, hogy az olyan munkát, a mitől maga bármi okból irított, másokkal végeztesse el s a semmire sem becsült katonáskodást inkább ráhagyja az alsóbb néposztályok kalandvágyó, vagy polgári pályán boldogulni nem tudó fiaira, de maga nem akar szolgálni. Az általános hadkötelezettség ellen találták fel a *militarizmus* jelszavát — s ez volt most az a jelszó, amely sikerült az angol közvéleményt a németek elleni harcra belezgátni.

Az, hogy az általános hadkötelezettség megvannak a maga erkölcsi oldalai is, az angol ember nem látja be. A nemzeti hadsereg, maga a katonailag, hazája védelmére szervezet nemzet, amelyben legteljesebben fejeződik ki a nemzet elhatározott szándéka, érdekei és ideáljai védelmére. Ebben az eszmében van nagyság és ez a legfőbb biztosíték arra, hogy ezt a hadsereget nem lehet más, mint nemzeti célokra használni olyan államokban, amelyekben a nemzet tömegei is eljutottak már a politikai öntudat fokáig. S az általános hadsereg hiánya hozta Angliát abba a megalkadó helyzetbe, hogy európai harcsteren, európai hadseregek ellen kénytelen szines bőrt, félvad katonákból álló gyarmati seregeket használni. A gögös angol, a ki még a többi európai népeket is lenézi s a szines bőrtük iránt valóságos irózzattal viseltetik, még a japánoktól is segítséget könyörög. Nem az angol fölényérzet jogosultságának a bizonyítéka ez.

SYRIAI BEDUIN SEJK.

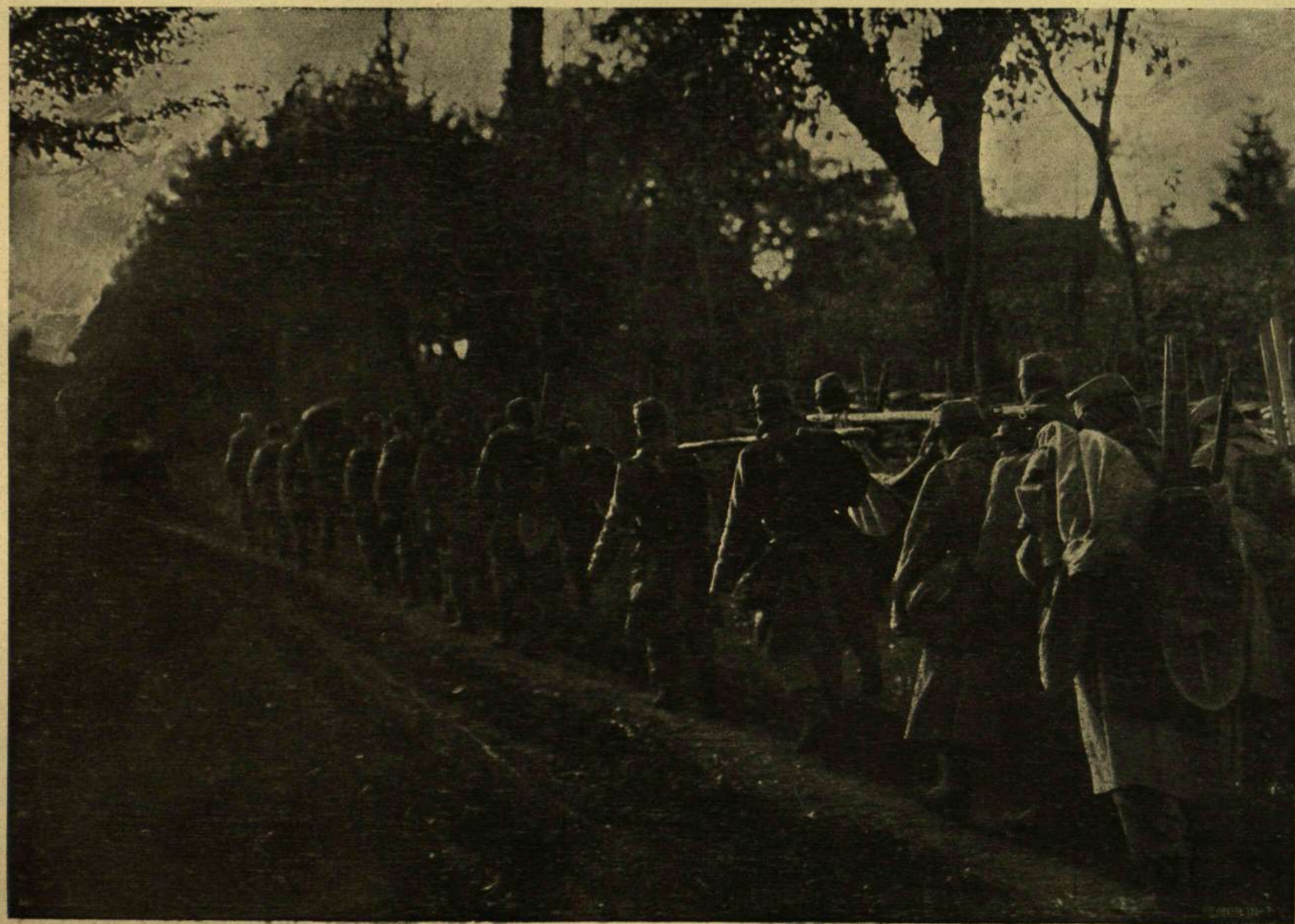
RÉSZLETEK A SZUEZI CSATORNÁBÓL.

TÜZÉR-ÜTEG MEGFIGYELŐ HELYE EGY FÁN.

SEBESÜLTET VISZNEK BAJTÁRSAI.

EGY TISZT TEMETÉSE.

KÉPEK A HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővételai.

SEBESÜLT-VIVÓ KOCSI.

A NIZSANKOVICAI CSATATER.

KÉPEK A HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővételai.

A PATRICZIUS.

Regény.

(Folytatás.)

Irta John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

XV.

Mikor a nap délután Milton nem jött el, az a sok jégideg kétely, melyet csak az ő jelenléte tudott távolítani, gyorsan visszasereglett abba a lélekbe, mely nagyon is kész volt arra, hogy ne bizzon a boldogságában. Nem fog sokáig tartani! Hogy is tarthatna!

A Milton természetese az övé oly végtelen távolságban volt egymástól. Még a boldog odaadásban is kételkedett; hisz oly sok misztikus volt Miltonban. Mindaz, a mit ő a természetben vagy a poézisben szeretett és szépek tartott, sziklás, hatalmas, befeszített volt. A lágy és tüzes, az átfinomult és harmonikus — hidegen hagyta őt. Milton nem érzett különös szeretetet az egyszerű természeti dolgok: madarak, méhek, állatok, fák és virágok iránt; ő pedig mindezt értékesnek, istennek találta.

Bár még nem volt öt óra, már úgy elhervadt, mint a virág, melyet nem öntözött meg senki. De erős elhatározással leült a zongorához s tea idejéig játszott, játszott, de a lelkének a fele volt csak ott, a másik a városban kóborolt s kereste Miltont. Tea után könyvet vett a kezébe, aztán megpróbált varni s végre újra visszatért a zongorához. Az óra hatot ütött s mintha az utolsó ütással lehullott volna róla a páncél, halálos félelem fogta el.

Miért nem jön?

Tovább játszott, egyik lapot a másik után fordította, de állandóan kísértette a gondolat, hogy nem lett-e újra beteg? Sürgönyözött? Mi használ, mikor fogalma sem volt arról, hol lehet ebben az órában. S annak a gondolatnak az érveket nem tűrte rémülete, hogy nem tudta hol van az, a kit szeretett, — olyan rettegéssel töltötte el, hogy az ujjai megbénultan csúsztak le a billentyűkről. Egy pillanatig sem tudott csendesen ülni, azért türelmetlenül jött-ment az ajtóból az ablakhoz, onnan a kicsi hallba s újra gyorsan vissza az ablakhoz.

Az izalma felett különböző bizonytalan félelmekből szőtt sűrű sötétség lebegett.

Hátha ez a vége mindennek? Hátha Milton azt gondolja, hogy ez a legirgalmasabb módja annak, hogy vele szakítson? De nem, ily kegyetlen még sem lehet! Ennek a túlságosan gyöttrő gondolatnak reakció jött a nyomába s boldognak nevezte magát. Milton a Házban van, valami egészen közönséges, mindennapi dolog tartja vissza. Abszurdum volt így félni! Az efféle most már meg kell szoknia! Nem volna irtózatossabb, mintha terhére volna. Ennél sokkal jobban szeretné... igen... jobban szeretné, ha sohasem jönne el többé! Kezébe vette a könyvet s elhatározta, hogy nyugodtan olvas, a míg jön.

De abban a pillanatban, a hogy leült, minden félelme megkétszereződött erővel tért vissza és hozzá csatlakozott még a bizonytalanság jégideg, szorongó, rettenetes érzése; az a tudat, hogy semmit-semmit sem tehet, várnia kell, a míg valami megváltoz s e felett a valami felett nincs hatalma! És az a habonás érzés, hogy azért nem jöhet, mert ott ült az ablakban, a honnan messziről látja, ha jön — bekergette a hálószobájába.

Onnan látta, mint megy le a nap s úsznak a víz felett a sötét borvörös fellegek. Lágy, csacsogó szél suhant végig a házak között, az alkonyat halk léptekkel közeledett feléje. Nem akarta felesávrani a villanyt; nem akarta elismerni, hogy igazán este van már, átöltözött s minden parányi részletnél kinosan hosszú ideig időzött és valami különös kis megnyugvást merített abból az érzésből, hogy szép akart lenni. Félelmében, hogy hamarabb kell visszamennie a szalonba, mint hogy Milton megjött, lebontotta a haját, pedig egészen szép és rendez volt — és újra fésülködött.

Hirtelen irtózáttal gondolt arra, hogy mennyire igyekszik szép lenni s hogy ezzel a görcsős törekvéssel arcátlanok fogja őt találni a sors!

Minden parányi hangra megállt s előre-hajolva figyelt. A haját, szemét és ajkát kivéve, tetőtől-talpig hófehéren, olyan volt mint egy teljes narancs virág az alkonyatban, melyelőrehaj-

lik s úgy figyel valamely távoli dalra, melyet valahol messze, ki tudja hol, az ő számára játszanak a mezőkön. De minden apró hang elhalt, — egyik a másik után — egyik sem jelentett semmit. És valahányszor visszatért a lelke a fehér falu szobába, újra megmozdultak elrejtett ujjai.

Az alatt az óra alatt, ott a hálószobájában, hosszú éveket élt át. Egészen besötétedett már, mikor visszatért a szalonba.

XVI.

Kilencz óra elmúlt, mikor Milton végre megjött.

Az asszony hallgatott, de minden ízében remegve simulott hozzá a hallban és ez a szenvedélyes izgalom, mely egyetlen hangot sem keresett, hogy ezáltal valósággá váljon — mélyen érintette a férfit. Milyen kimondhatatlanul törekény és érzékeny ez az asszony! Mintha pajzs nem védné sehol. Bár az izalma teljesen visszhangra talált a Milton lelkében, nem tehetett róla, kinos érzések szállották meg. Ebben a percében ő volt a megtestesülése annak az életnek, a mely reá vár, a melynek önkénytelni feláldozza magát és ez a végtelen, változatlan gyöngédségek, figyelme és passzívítások élete lesz.

Sokáig nem tudta rászánni magát, hogy az elhatározásáról beszéljen. Mintha a sötét szem-pár minden tekintete, a karsu test minden mozdulata, könyörögve kéré, hogy hallgasson. De a Milton jellembé az a merev, hajthatatlan elem vegült, mely nem tűrte, hogy elhalasszon valamit, a mit egyszer elhatározott.

Mikor elmondta a mit akart s elhallgatott, az asszony csak ennyit mondott:

— Miért nem maradtál minden úgy, a hogy van, hogy ne tudjon róla senki?

És Milton rémülettel érezte, hogy előről kell kezdenie a küzdelmet. Felállt s kinyitotta az ablakot. A folyam felett sötét volt az ég s erős szél sepepte végig a partot. Úgy tetszett, mintha az a nyugtalan mormogás, mintha az a szétszórt csillag éjszaka megcsapná az arcát. Visszahűdött s a párkányra könyökölve, lenézett az asszonyra. Olyan volt, mint egy virágszirm! És átvillant rajta egy kis epizód emléke, mely az elmúlt tavasszal történt. Andrey a tűzbe dobott egy hervadó virágos galyat s így szólt:

— Nem tudom végignézni a virág hervadását, mindig idegtem.

— Most újra látta, mint semmisülnek meg a viaszfehér szirmok az apró, alattomosan feléje kúszó lángoskák között, látta, hogy remeg a karsu szár, hogy tüzesedik meg, hogy zsongorodik össze egy fekete sáv, mintha valami élő lény volna. És aggodalmasan kezdett beszélni:

— Nem tudok hazug életet élni. Mi jogom van vezetni, ha követni nem tudok? Nem vagyok olyan, mint Courtier barátunk. Nem hiszek a szabadságban. Nem hittem s nem fogok soha hinni. Szabadság? Mi az a szabadság? De a ki nem tudja magát alávetni a hatalomnak, annak nincs is joga hatalmat gyakorolni mások fölött. Az az ember, ki rákényszeríti azt a törvényt másokra, melynek betartására nincs ereje — gazember! Nem akarok azok közé tartozni, a kikről azt mondják: «Mások fölött tud uralkodni — önmaga fölött...»

— Senki sem fogja tudni.

Milton elfordult.

— De én tudni fogom, — felelt keserűen. — Világosan látta, hogy az asszony nem érti őt. Az arcán különös, tűnődő magabavonultság kifejezése ült. Úgy tetszett, mintha Milton megijesztette volna. És a férfi haragudott, hogy mért nem érti meg. Konokul ismételte: — Nem, nem tarthatom meg a mandátumot.

— De hát mi köze ennek a politikához? Hisz oly kicsi dolog!

— Ha kicsi dolog volna, elhagytam volna-e magát Mouklandban, átszenvedtem volna-e őt héten keresztül a purgatórium minden kínját, addig, a míg beteg lettem tőle? Kicsi dolog! Ah, kicsi dolog!

Az asszony hirtelen tüzzel kiáltott fel:

— A körülmények, azok kicsik; a szerelem pedig a nagy dolog!

Milton bámulva nézett reá. Most vette észre először, hogy az asszonynak is meg van a maga filozófiája, mely éppen olyan mély és

makacs, mint az övé. De azért kegyetlenül mondta:

— Hát akkor hatalmába ejtett a nagy dolog!

Ekkor egy olyan tekintet jelent meg az asszony szemében, mely belefuródott a férfi lelke mélyére, felkutatva a legtitkosabb rejtekeit és valami rettenetes felfedezést tett. Ez a tekintet olyan halálosan szomorú, olyan félelmesen átható volt, hogy Milton elfordult.

— Talán kicsi dolog, — elmélkedett hangosan — én már nem tudom. Nem látom az utat, melyen haladnom kell. Elvesztettem az egyensúlyt s újra meg kell találnom, mielőtt valamit tehetnék.

De Andrey, mintha nem hallotta volna, vagy nem értette volna meg a szavak értelmét, újra csak azt ismételte:

— Oh, ne változtassunk meg semmit! Soha sem fogok olyant kívánni, a mit nem adhat meg.

Milton teljesen érthetetlennek, oktalannak találta ezt a konokságot akkor, mikor éppen azt akarta tenni, a mi teljesen egymáséva teszi őket.

— Én már megvívnam önmagammal a harcot, — szölt — ne beszéljünk többet erről.

De Andrey különös, száraz hangon, melyben mégis halálos fájdalom rezgett — sutogta:

— Nem, nem! maradjon minden úgy, a hogy van!

Milton úgy érezte, hogy nem tud többet tenni, azért a vállára tette a kezét:

— Most már elég!

Aztán hirtelen lelkiismeretfurdalástól gyötörve, felemelte őt s magához ölelte.

De az asszony ernyedten, lecsüngő karokkal tűrte az ölelést s nem viszonozta a csókjait.

XVII.

A parlamenti ülészek utolsó előtti napján Lord Valleys könnyű szívvel ugrott fel a lovára s indult egy galoppa a Rowba. Bár a gyönyörű állat telivér kanca volt, egyszerű kantárral, feszítő-zabla nélkül lovagolta. Kitűnő lovas volt, húsz év óta a Yeomanry őrnagyja, — hét éves kora óta részt vett minden vadászatban. — Barátságosan köszöntött mindenkit, a kit ismert. Vidáman beszélt Miltonról, elmondta, hogy egészen jól van s ég a vágtyól, hogy felvegye a harcot, mikor ősszel újra összeül a Ház. Lord Malvezint a felesége miatt bosszantotta, nevezte mondta, hogy ha valaki, hát csak ő az, a ki Bertieben érdeklődést tud kelteni a politikai élet iránt. Végig élvezett két vad galoppot, melyben nem akadályozta meg egy rendőr sem, mert ismerte valamennyit.

Gyönyörű nap volt s búslult, hogy haza kell mennie. Útközben találkozott Harbingerrel s magával vitte lunchre. Az utóbbi időben szokatlan zord kifejezés ült a fiatal ember arcán s Lord Valleys szorongó szívvel gondolt arra, a mit a felesége Barbaráról mondott. Mostanában keveset látta azt a gyermeket s az időszak zajos, összetörődött teendői között elfeledkezett a felesége aggodalmáról.

Agatha, a ki a kis Anival még mindig a Valleys-házban tartózkodott, várva, hogy az anyjával együtt menjen fel Skóciába, — meg volt hiva valahová lunchre s így csak Lady Valleys, Barbara, Lord Valleys és Harbinger ültek az asztalnál. A beszélgetés meg meg akadt; a fiatalok feltűnően hallgattak, Lady Valleys behatóan figyelte a leányt.

A hír, hogy Lord Milton a dolgozó-szobában van, meglepetésként hatott, de mindenki egy kis megkönnyebbülést érzett. Arra az izemre, hogy jöjjön be, az inas azt a feleletet hozta, hogy Lord Milton már lunch után van s a dolgozó-szobában várja ömeltóságukat.

— Tudja, hogy nincsenek idegenek?

— Igen, my lady.

Lady Valleys hátratólta a tányérját.

— Jól van! Én készen is vagyok.

Lord Valleys is felállt s a feleségével együtt elhagyta a szobát.

— Barbara kétkedve nézett az ajtó felé, aztán ő is felállt.

Lord Valleysnek a felesége nem rég mondta el a Milton ápolásának a történetét s ő úgy fogadta, a hogy az ember egy excentrikus lény-

nek a viselt dolgait hallja s ha valaki másról szól a hír, annak egyetlenegy jelentőséget tulajdonított volna. Ha Eustace egy normális fiatalember, az apja vállalatvona, nem gondol egyebet, mint: «Oh hát jól van! Megtörtént!» Így azonban a szó szoros értelmében, nem tudta, mit gondoljon. Azért most, mikor keresztül haladtak a szalonon, mely a dolgozó-szobát elválasztotta az ebédlőtől, aggódva kérdezte a feleségétől:

— Megint arról az asszonyról van szó, Gertrud?

Lady Valleys vállalatvona felelt:

— A jó Isten tudja, barátom!

Milton egy ablakmélyedésben állott. Jó szímben volt s a megszokott módon köszöntötte a szüleit.

— Nos, kedves barátom, — szölt Lord Valleys, — úgy látszik jól vagy! Mi újság?

— Csak az, hogy elhatároztam, lemondok a mandátumomról.

Lord Valleys tágra nyílt szemmel bámult reá.

— Ugyan miért?

De Lady Valleys, a ki az asszonyok gyors ösztönével kitalált valamit az igazi okból, sötétpiros arccal szölt:

— Ostobaság, kedvesem; ez semmi esetre sem lehet szükséges, még akkor sem, ha... aztán észretérve, szárazon tette hozzá:

— Kérlek, add elé az okaidat.

— Az okom kizárólag csak az, hogy a Mrs. Noelével összekapcsoltam a sorsomat s hazugságban élni nem tudok. Ha nyilvánosságra kerülne, azonnal le kellene mondanom.

— Szent Isten! — kiáltott fel Lord Valleys.

Lady Valleys gyors mozdulattal tett. Érezte, hogy ez egy igazi komoly krízis e között a két férfi között, a kik közül egyik a férje, a másik a fia s ezzel szemben ledobva az álarcát, igazi asszonnyá vált. A két férfi öntudatlanul megérezte a változást s mind a kettő feléje fordulva beszélt:

— Nem indokolhatom, — szölt Milton, — de becsületbeli kötelezettséget érzek arra, hogy így cselekedjem.

— És azután? — kérdezte az anyja.

A Lord Valleys hangjában igazi érzés esengett, mikor közbevetette:

— Istenemre! Nem tudtam, hogy a hazadát a privát dolgaid fölé helyezed!

— Geoff! — kiáltott Lady Valleys.

De Lord Valleys folytatta:

— Nem, Eustace, nem érzek semmi közöséget az elveiddel. Még csak annyira sem vagyok, hogy elkezdjem megérteni!

— Ez már igaz! — szölt Milton.

— Hallgassatok rám mind a ketten, — vette közbe Lady Valleys. — Ti ketten tökéletesen különböző lények vagytok s nem szabad veszekednetek! Nem akarom! Eustace, te a fiunk vagy, jónak s kiméletesnek kell len-

ELŐRETOLT BELGA ŐRS A BELGA TENGERPARTON VÍVOTT EGYIK UTOLSÓ HARCBAN.

nek. Üljetek le s beszéljünk meg nyugodtan a dologot.

A férjének székét mutatva, leült egy ablakmélyedésbe; Milton állva maradt. Aztán hirtelen rémület lepte meg s aggódva kérdezte:

— Csak nem lesz... nem tétél... oh, csak nem lesz... botránny belőle...?

Milton mogorván mosolygott.

— Természetesen, megmondom annak az embernek... a férjének, de — azt hiszem, teljesen nyugodtak lehetnek. Úgy hallom, a házasságról szóló elvei szerint *semmi körülmények között sem tartja lehetőséget a válást.*

Lady Valleys tökéletes, leplezetlen megkönnyebbüléssel sóhajtott.

— Akkor, édes fiam, — kezdte nyugodtan, — még ha úgy is érzéd, hogy annak az embernek meg kell mondanod, nincs rá semmi ok, hogy egyébként titokban ne tartsuk.

Lord Valleys közbeszólt:

— Szeretném, ha megmagyaráznád, melyik ponton érintkezik a becsületed a mandátumról való lemondással, — mondta mereven.

Milton a fejét rázta.

— Ha eddig nem vette észre, hiába próbálnam megmagyarázni.

— Hiába, nem értem. Az egész dolog nagyon kellemetlen, szerencsétlenségnek is nevezhetjük; de hogy miért kell azért ott hagynod a munkádát, a míg erre nincs abszolút szükség, — ezt örültségnek, abszurdumnak tartom.

Hány férfi van, a kinek az életében valami

ezhez hasonló elő nem fordult? Ez az eszme diszkvalifikálná a nemzet felét!

Mintha ebben a krízisben a tekintete a feleségétől kért volna tanácsot, de mintha szeretne volna elkerülni is a tekintetét. Mintha kéréne, hogy hitelesítse a mondottakat, de mintha szeretné megtartani az illendőséget is. És az aggodalmi közepén is, feltámadt Lady Valleysban a humoros érzék. Mily furcsa volt, hogy Geoffnek el kellett árulni — önmagát s ha az életébe kerül, sem tudta volna megállani, hogy ne fixirozza őt a tekintetével.

— Kedves barátom, — mormogta, — lebecsülöd legalább a háromnegyedét!

De Lord Valleys vesztélyt látva maga előtt, percéről-percpre szilárdabb lett.

— Érthetetlennek tartom, — szölt, — miért kell szerelmi ügyeket a politikával összekapcsolnod.

Milton halkan felelt, minden szó vonatkoztatva, lassan tört magának utat, mintha a valóság sértené az ajkát, fájdalomt okozna.

— Van valami, — bocsásanak meg, hogy ezt a kifejezést használom, — a mit az ember vallásnak nevez. Én véletlenül nem olyannak látom az életet, mintha két osztályra: nyilvános és privát termékre volna felosztva. Az én vízióm szétfoszlott, pozdorjává tört, — én nem látok értelmet a politikai szereplésben, — nem látok célt, — nem látok bizonyosságot.

Lady Valleys megfogta a fia kezét.

— Oh! kedvesem, ez olyan rettenetesen puritán felfogás! De látva a Milton sajátosságos mosolyát, sietve tette hozzá: — Rettenetesen logikus, úgy értem!

— Kérj tanácsot az egészséges eszedtől, — szölt közbe Lord Valleys, — Eustace, az Isten szerelmére kérlek! Hát nem egyszerű kötelességed, hogy félretedd indokoltan aggodalmadat s azzal az erővel, mely neked adatott, teljes odaadással szolgálj a nemzetet!

— Nekem nincs egészséges eszem.

— Ebben az esetben mindenképpen jó lesz, ha visszavonulsz a közéletből.

Milton mélyen meghajította magát.

— Ostobaság! — kiáltott Lady Valleys. — Geoffrey, te nem érted ezt! Újra kérlek Eustace, mondd meg, mit csinálsz azután?

— Nem tudom.

— Megörlöd önmagad.

— Nagyon valószínű.

— Ha nem tudsz észszerű alkut kötni a lelkiismeretteddel, — szölt újra Lord Valleys — szakíts azzal az asszonnyal, mint egy férfi, vágj szét minden köteléket.

— Bocsánatot kérek, sir! — hangzott a Milton jégideg hangja.

Lady Valleys a karjára tette a kezét.

— Meg kell engedned fiam, hogy egy kissé mi is logikusan gondolkozzunk. Csak nem gondolod komolyan, hogy ő szeretné s megkíváná tőled, hogy érte tönkretedd, eldöbd az egész életedet? Nem hiszem, hogy tévedjek, nem vagyok olyan ügyetlen a jellemek megítélésében.

A Milton arcán olyan kifejezés jelent meg,

Egy angol-belga vasúti vonatról lönek a német repülőgépekre.

mely torkára forrasztotta Lady Valleynek a szót.

— Igen gyorsan halad a következtetések útján, mama. Még szabad szellemem lehetek én is!

Ez a mondás olyan titokzatos és baljóslatu volt, hogy az anyja nem talált rá feleletet.

— Ha, a mint mondtad, úgy érzed, — vette át Lord Valleys újra a szót — hogy ezáltal a... az affair által kiesett a talaj a lábaid alól, az Istenért ne tégy semmit elcsúszva! Menj külföldre! Szerezd vissza az elveszett egyensúlyt! Meglátod, néhány hónap alatt önmagától rendeződik minden. Ne hirtelenkedd el a dolgot; az egészséged jó kifogás lesz arra, hogy az őszi ülésszakon ne jelenj meg.

Lady Valleys móhón sietett a férje segítségére:

— Igazán, más színben látsz most mindent! Elvégre is, mi egy szerelmi-affair? Édes fiam, hát azt gondold, hogy egy fokot is veszítenél az emberek szemében, ha tudnák is az egészet? De igazán nem szükséges, hogy megtudják!

— Sohasem jutott eszembe, hogy ebből a szempontból mérlegeljem a dolgot, sohasem gondoltam arra, mit mondanának az emberek!

Lady Valleys ingerülten kiáltott fel:

— Ugy, hát csak a saját büszkeséged az oka mindennek!

— Ugy van.

Lord Valleys, a ki elfordult volt, csaknem tragikus hangon szólt:

— Sohasem gondoltam, hogy becsületbeli kérdésben nézeteltérés támadhat köztem s a fiam között!

Lady Valleys, kapva az eszmén, hirtelen felkiáltott:

— Eustace, ígérd meg nekem, hogy mielőtt végleg határoznál, beszélsz Dennis bácsival! Milton mosolygott.

— Most már igazán kómikussá válik a dolog!

Erre a valóban megdöbbenés hangzó szóra, Lord és Lady Valleys egyszerre fordult a fiúk felé s hárman mélységes csendben, tágra nyit szemmel meredtek egymásra. Az ajtóból jövő nesz szakította félbe a kínos pillanatot.

XVIII.

Mikor az anyja és apja egyedül hagyta Barbarát Harbingerrel, a leány így szólt:

— Hozassuk ide a kávé. — Bement a szalonna.

Kivéve azt a néhány percet, mikor a falhoz támaszkodva nézték a tengert, Barbara nem volt vele egyedül, mióta a buxus-sövény mellett megalkotta. És most, az első pillanat elteltével, egészen nyugodtan nézett a fiatal emberre, bár olyan érzése volt, mintha egy rab madár vergődne a keblében, mely kínosan s mégis oly gyengén csapkodja szárnyaival annak a puha kalitkának a falát. A Courtierrel folytatott veszekedéshez hasonló utolsó beszélgetés fájdó nyomokat hagyott a szívében. Ettől eltérve, nem ismert-e már mindent, a mit Harbinger neki adhatott?

Mintha a faun, — mely a berkeket urálja — üldözöbe vette volna, menekült s egyre visszavissza nézett. Nem volt a fiatal ember világos, tiszta erdejében semmi, a mi a leányt új lett volna, nem volt bozót, melyen keresztül nem tört, nem volt patak, melyen át nem evezett, nem volt csók, melyet nem tudott volna viszonzni. Felfedezett, megmúlt világ volt ez, melyben jogosan fog uralkodni. Nem várhatott tőle egyebet, mint hatalmat és nyugodt gyönyörűségeket. S a leány szemében ezer kérdés égett: Honnan tudjam én, hogy nem kell nekem több mint te? Honnan tudjam, hogy nem fogok megfulladni a karjaid között, nem fog-e túlterhelni az, a mit te nekem adhatsz, nem fogok-e undorodni tőle? Hát nincs-e már meg nekem mindez?

A férfi lehajtott fejből tudta, hogy az szenved, mert kegyetlennek látszik és sajnálta érte. Jó akart hozzá lenni s félszken szólt:

— Haragszik róma, Claud?

Harbinger felemelte a fejét.

— Mi teszi ilyen kegyetlenné?

— Nem vagyok kegyetlen.

— De az. Mondja, hol a maga szíve?

— Itt! — szólt Barbara, a mellére mutatva.

— Ah! — sóhajtott Harbinger. — Én nem tréfálok.

Barbara gyönyögeden szólt:

— Szegénykém, hát olyan nagyon fáj?

De úgy tetszett, hogy a hang édes, lágy-sága olaj volt a férfi lelkében szenvedő tüze.

— E mögött lappang valami, — dadogta kínosan — nincs joga bolondot csinálni belőlem!

— És... mi az a valami?

— Azt magának kell megmondani. De én sem vagyok vak! Itt az a tekerő Courtier van a játékokban!

Barbara ebben a pillanatban valami ismeretlenül találkozott abban az erdőben — a féltékeny férfivel. Nem, mellette sem volna kalandok nélkül való az élet!

A férfi arca sötét lett; a szeme kitágult, úgy tetszett, mintha az egész alak megnőtt volna. Barbara most vette észre először, hogy ököibe szorult keze szörös. Nem volt benne semmi a megszokott nyájasságból. Nagyon közel jött hozzá.

Hogy meddig tartott az a tekintet s mi minden volt benne — Barbara nem tudta világosan; egyik gondolat a másik után futott végig rajta, egyik érzés-hullám a másikat követte. Lázadás és atrakció, megvetés és bámulat, az undornak és gyönyörűségnek furcsa vegyülete kavargott benne, úgy mint mikor egy májusi napon jég hull alá s hirtelen keresztül sűt a nap a fűvön s a föld fölöttől, mintha égne.

Aztán rekedten szólt a férfinak:

— Oh Babs, ha tudná, hogy megőrjít!

Barbara végigmittotta az ajkát, mintha ezáltal akarná visszanyerni a hatalmát közöttük, aztán így szólt:

— Azt hiszem, most már elég is volt. Ezzel bement az apja dolgozó-szobájába.

A Lord és Lady Valleys látása, a mint me-reven néztek Miltonra, pillanat alatt vissza-adta az önműködést.

Kissé kómikusan találta a jelenetet — nem tudva, hogy ez a kis szó volt az okozója. Valóban ebben a pillanatban csaknem mulatságos volt az az óriási ellentét, mely Miltont a szüleitől elválasztotta.

Lady Valleys szólt először.

— Jobb ha kómikus, mintha romantikus lenne. Azt hiszem, Barbarának elmondhatjuk a dolgot, tekintettel arra, hogy mennyivel járult hozzá a kialakításához. A bátyád, kedvesem, le akar mondani a mandátumáról. A lelkiismerete nem tűri, hogy megtartsa, mivel bizonyos körülményekkel nem tartja összeegyeztethetőnek.

— Oh! — kiáltott Barbara — csak nem... —

Már letárgyaltuk a dolgot, Babs — szakította félbe Lord Valleys röviden, — hacsak nincsnek jobb érveid, mint közönséges, egészséges észjárás, politikai szellem és a család iránt való költélenség, alig lesz érdemes felvenned a vita fonálát.

Barbara Miltonra nézett, a kinek a szemét kivéve, álarcezzá merevedett minden vonása.

— Oh Eusty! Csak nem fogod így tönkretenni az életedet! Gondold meg, mit kell nekem éreznem!

Milton jéghidegen felelt:

— Azt tetted, a miről azt hitted, hogy helyes; én is azt tettem.

— Ó is azt akarja?

— Nem!

— Azt hiszem, — szólt közbe Lord Valleys — hogy nincs az egész világon egyetlen teremtetett lélek, a bátyádat kivéve, a ki óhajtaná ezt a konzumációt. De az ő szemében mind-ezeknek nincs értéke.

— Oh! — sóhajtott Barbara — gondolj nagymamára!

— Nem is akartam rá gondolni — mormogta Lady Valleys.

— Olyan kimondhatatlanul sokat tart rólad, Eusty. Mindig rendületlenül hitt benned!

Milton sóhajtott s bátorságot merítve ebből a kis ellágyulásból — Barbara odament hozzá.

Világosan látszott, hogy merev álarca alatt a legkétségbeesettebb küzdelem folyik a Milton lelkében. Végre megszólalt:

— Ha nem engedtem az ő kérésének, a ki mindennél kedvesebb nekem, ha vissza tudtam utasítani az ő könyörgéseit, annak csak az

lehet az oka, hogy oly súlyos alakban látom ezt a kérdést, a mit úgy látszik senki sem akar megérteni. Bocsanatot kérek, hogy az előbb azt a szót használtam, hogy «kómikus». Nem volt igazam, a helyzet tragikus. Beszéltek Dennis bácsival, ha ez megnyugvást okoz maguknak, de szerintem az egész dolog igazán csak reám tartozik — s minden további beszéd nélkül, vissza sem nézve, elhagytam a szobát.

Mikor az ajtó becsukódott mögötte, Barbara utána futott s kétségbeesetten tördelte a kezét.

— Oh Istenem! Istenem! Aztán egy könyvszekrényhez támaszkodva, elkezdett sírni.

Ez az érzelmi-közelem, mely még az öveket is felülmutta, megrémítette Lord és Lady Valleys, nem tudták, hogy Barbarának már előzőleg meg volt feszítve minden idegszála. Kicsi gyermekkorában nem látták őt sírni. És ezzel az izgalommal szemben, szétfoszlott minden keserűség, melyet Barbarával bizonyára megéreztek volna, hisz tulajdonképen ő vezette vissza Miltont a Mrs. Noel karjaiba. Különösen Lord Valleys volt meghatva. Odament a leányához, abba a sötét sarkba s szó nélkül simogatta a kezét. Lady Valleys — ő maga is nagyon közel a sírshoz — félrehúzódt egy ablaklévelésbe.

Barbara csakhamar elfojtotta a sírását.

— Az arca! Oh, látták az arcát! És miért, miért? Olyan szükségtelen!

Lord Valleys szüntelenül pödörve a bajuszát, bölintott:

— Persze! Ő maga fújja fel a dolgot!

— Igen, — mormogta Lady Valleys az ablak mellől — mindig ilyen nehéz természetű volt. Gyermekkorában is. Bertie soha sem volt ilyen.

Azután nem beszélt senki sem s a esendőt nem zavarta egyéb, mint azok az apró, haragos hangok, melyeket Barbara, az orrát fuva, hallatott.

— Elmegyek mamához, — szólt hirtelen Lady Valleys — ez a fiú tönkreteszi az egész életét, ha valamilyen meg nem akadályozzuk azt az örültséget. Velem jósz, Babs?

De Barbarának nem volt kedve most a nagyanyjával találkozni, inkább visszavonult a szobájába.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

November 26. Orosz-Lengyelországban a csata az arcvonal nagy részén az álló harc jellegét öltötte fel. Nyugat-Galiciában csapataink a Duna-jécs alsó folyásán át előrenyomult orosz erőket visszatarjták. A Kárpátokban is folynak a harcok.

Az uszoki szorosban csapataink megverték a betört ellenséget és kiszorították az ország területéről. A Zempléne beengedett ellenség ellen is sikerrel folyik a harc. Orosz-Lengyelországban Mackensen német tábornok csapatai Lodzról és Loviczról nagy veszteséget okoznak az első és második orosz hadseregnek és az ötödik hadsereg részének. Sok halottan és sebesülten kívül körülbelül 40,000 fogoly, 70 ágyú, 160 löszkerocsi, 166 gépfegyver a zsákmány, még 30 ágyút használhatatlanná tettek. Csak azért nem sikerült a döntést kiküzdni, mert további ellenséges erők kelet és dél felől beavatkoztak. Ezek támadásait mindentűl visszaverték. Szerbiában a Kolubara-folyó menti harcok lényegesen előbbre haladtak. Az ellenséges arcvonal centrumát, a lazareváci erős hadállást a 11. 73. és 102. ezredek rohammal bevették, 8 tisztet és 1200 főnyi légénységet fogtak el, 3 ágyút, 4 löszkerocsi és 3 gépfegyvert zsákmányoltak. Ljig helységtől délre is sikerült a hasonló nevű folyótól keletre fekvő magaslatokat bevenni s 300 szerbet foglyul ejteni. A Valjevótól délfele előnyomuló hadoszlopok Kosjerici előtt állnak. A törökök kaukázusi műveleteit a tartós rossz idő pillanatnyilag megállította. A Csoroch-zónába behatolt csapatok megszállották Morgult, átölték a Csoroch-folyót, nagy zsákmányt szereztek az oroszoktól.

November 27. Lengyelországi harcvezetésünk a nap aránylag nyugodtan telt el. Nyugat-Galiciában és a Kárpátokban folynak a harcok. Csernovicót kiürítették. Szerbiában a Kolubara-menti harcok kedvezően haladnak. November 26-án az ellenség szívós ellenállása dacára csaknem az összes harcvezetésünk tért nyertünk, körülbelül 900 foglyot ejtettünk és egy ágyút zsákmányoltunk. A németek nyugati harcvezetésükön nem történt lényegesebb változás. Langenmarkotól északnyugatra egy házősoport bevettek a németek, az argonnei erőkben támadásuk előbbre haladt, a St. Mihieltől keletre fekvő Apremont elleni táma-

dást visszaverték. A török harcozterén nincs lényeges változás.

November 28. Orosz-Lengyelországban 27-ike is általában nyugodtan telt el, egyes orosz támadásokat visszavertünk. A Kárpátokban még folynak a harcok. Kelet-Poroszsországi is csak jelentéktelenebb harcok folynak. Lovicznál a német csapatok újra támadtak, Novoradzszkától nyugatra az orosz erős támadásait visszaverték. Szerbiában összes harcvezetésünkön folyik a harc. Több fontos elánczolt hadállást rohammal bevettünk, kivált a terep felett uralkodó silyki hadállást. Összesen mintegy 900 szerbet fogtunk el és 3 ágyút zsákmányoltunk. A foglyok közt van Putnik vajda 16 éves unokája. A szerb sajtóiroda híre egy hadoszlopunk fölött Rogacsinnál aratott győzelméről oda módosul, hogy a hadoszlopunk Uzsiczebe vonult be. A kaukázusi határon csak jelentéktelen összetűzőkések voltak felderítő csapatok közt.

November 29. Orosz-Lengyelországi és nyugat-galiciái harcvezetésünk a nap nyugodtan telt el. A Zemplén vármegyében Homonna felől előnyomult ellenséges erőket megvertük és visszazorítottunk, 1500 foglyot ejtettünk. A németek helyzete a Visztula jobb partján változatlan. Az oroszoknak Lodz környékén való előretörését visszaverték s sikeres ellentámadásokba fogtak. Vilmos császár a keleti hadszínterén tartózkodik. Szerbiában az ellenség a jelenlegi ütközetarcvonalon kétségbeesett ellenállást tanúsít s a szuroinyromhalmi kifejlődő heves ellentámadásokkal próbálja előnyomulását feltartóztatni. A Kolubara keleti partján álló csapataink helyenkint ismét tért nyertek. A Valjevón keresztül és attól délre előnyomult hadoszlopok a Ljig-folyótól keletre fekvő magaslatokat és azt a vonalat érték el, a mely a Suvobor magaslatától az Uzsicze felé fekvő útháromszögig húzódik. November 28-án 2 ezredparancsnokot, 19 tisztet és 1245 főnyi légénységet fogtunk el. A törököknek a Csoroch-völgyében álló csapatai a folyó torkolatának vidékéről előretört oroszokat visszaverték. A török csapatok elérték a Batumtól 10 kilométerre délre levő Ac سرا vidéket.

November 30. Az északi harcozterén nem történt lényegesebb esemény. Az oroszok homonnai veresége nagyobbban bizonyult, mint azt első pillanatban hinni lehetett volna, az Unga betört ellenség üldözése határonkon túl folyik, a többi felvidéki megyéket nem fenyegeti semmi veszedelem. A keletporoszsországi határon erős orosz had-erő kísérletei, hogy Darkehmentől keletre fekvő német erődítéseket meglepetésszerűen támadjanak,

kudarcot vallottak s az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. Néhány tiszt és 600 főnyi légénységük foglyul esett. A Visztulától délre a tegnapi említtet támadások jelentős sikereket értek el. 18 ágyú és 4500 hadifogoly a zsákmány. Szerbiában folytonos harcok folynak. November 29-én a Valjevo-Czaczak útvonalának szívósan védett Suvobor nevű legmagasabb pontját erős harc után rohammal elfoglaltuk. Ez alkalommal különösen kitüntette magát a 70. zászlóalj, a 16. ezred és a 23. honvédered. E napon 1254 szerbet ejtettünk foglyul 14 gépfegyvert zsákmányoltunk. Uzsiczen sok fegyvert és löszert találtunk. A kaukázusi harcvezetésen a Tutak környékén megvert oroszok, miután erőstést kaptak, Kiliesgendorphinál foglaltak állást.

December 1. Nyugat-galiciái és orosz-lengyelországi harcvezetésünk általában nyugodtan van. Przemysl előtt az ellenség megpróbálta előretölt állásainkat megközelíteni, de a várórség visszaverte támadásait. A Kárpátokban a harcok folynak, a Homonnánál megvert ellenség üldözését északi irányban sikerrel folytatjuk, csapataink a Laborcvölgyében a határ felé sorították az oroszokat. A németek hadizsákmánya a legutóbb jelentett sikerek kiaknázása következtében Észak-Lengyelországban a Visztula mentén gyarapodott. A foglyok száma 9500-al emelkedett, a zsákmányolt ágyúké tízezerrel, ezenkívül 26 gépfegyver és sok löszkerocsi. A német császár a kelet-poroszsországi csapatoknál jár Gumbinnen és Darkehnen mellett. Szerbiában hadműveleteink egy további szakasza nyert győzelmes befejezést. Az ellenség, a mely összes haderejével a Kolubaráról és a Ljig-tól keletre több napon át a legmakacsabb ellenállást fejtette ki s újabb támadásokat próbált, az egész vonalon vereséget szenvedett és visszavonult van. A szerbetek újból jelentékeny veszteség érte, csapataink magán a konaticzai csatában 800 tetemtelten holttal találtak. A legutóbbi offenzíva kezdete óta több mint 19,000 foglyot ejtettünk, 47 gépfegyvert, 46 ágyút és sok más hadianyagot zsákmányoltunk. A nyugati harcozteréről nincs újság.

December 2. Budapest polgármestere falragaszokon értesíti a közönséget, hogy Belgrád elesett. A fővárosban általában kivilágítást rendeznek. Nyugat-Galiciában és Orosz-Lengyelországban nyugodtan van. December 1-én éjjel egy orosz támadást Wolbromtól északnyugatra visszautasítottunk. Novoradzszkától nyugatra és Lodzról a harcok kedvezően alakulnak. Przemysl előtt az oroszok utolsó kirohanásunk hatása alatt télenél maradtak. Több ellenséges repülő eredménytelenül dobott le

bombát. A németek harcrai északi és déli Lengyelországban folynak tovább. Nyugaton az ellenség kisebb támadásait visszautasították, az argonnei erőkben a német északi württembergi 120. ezrede egy erős francia támpontot bevett, 2 tisztet és 300 katonát elfogott.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benetek Elek képes gyermeklapja december 6-iki számába Lévy József írt verse, Sebők Zsigmond befejezi Dörmögő Dömötör műveltség kalandjainak elbeszélését a Máramarosba betört oroszokkal s egy-uttal folytatja A Tamásnyak című regényét is. Elek nagyapó kedves mesét írt, Szivos Béla cizike teymészetráji érdekességéről szól, Endrődi Béla szép képet rajzolt és versikét írt hozzá, Krúdy Gyula folytatja regényét. A rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A «Jó Pajtás»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványzámat kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.).

HALÁLOZÁSOK.

A harcoztereken hősi halált haltak: kibédi Fehér Orbán Vilmos, a cs. és kir. 38. gyalogezred főhadnagya, ki a déli harcozterén az ellenséggel szemben tanúsított eredményes és vitáz magatartása elismerésül a hadikézfőnöves katonai érdemkeresztet érdemelte ki. Fejér Vilmos kir. tanácsos, az állami nyomda aligazgatója egyetlen gyermekét siratta benne. — JÁMBOR FERENCZ őrnagy, NAGY PÁL százados, SOÓS JÁNOS százados, GUNYCS GYÖRGY hadnagy, CSEMERNICZKY SZILÁRD hadnagy, HORVÁTH JÓZSEF tartalékos zászlós és ZACHÁR VILMOS tartalékos zászlós, a nyitrai 14. honvédegyezred tisztjei az északi harcozterén. — CSERÉNY ÁRPÁD huszárezredes, a szegedi 3. honvédegyezred parancsnoka Bécsben egy szanatóriumban agyszélhűdés következtében meghalt. Cserépy részvétet a galiciái csatákban, a honnan három szűrt sebbel hozták Szegedre. — CSOMÓTI ZÁVÁR JÁNOS 76. gyalogezredbeli százados, 44 éves korában Ivangorod alatt. — UITS ANTAL dr. temesvári ügyvéd, a 101. gyalogezred tartalékos hadnagya Han-Ozanka mellett. — BLEUER EMIL 38. gyalogezredbeli hadapród a harcozterén kapott sebe következtében a rumai katonai kórházban 26 éves korában. —

Steckenpferd-
liliumtejszappan
Bergmann & Co. cégétől, Tetschen, a/Elbe.
egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, széplő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr- és szőrszál gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. **Eszenci** alkalmas a leggyorsabb kitüntetésre! Bevásárlásnál óvatosság! Ugyeljen nyomtatásos a Steckenpferd védjegyére és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillért kapható gyógyszertárakban, drogeriákban, illatszertárakban, stb. Hasonlóképpen kintő Bergmann Manera liliumkrémje 70 fillér egy tubus. Kintő szer női kezek gondozására.

Szakszerűen készített utazási felszerelések

höröndök, táska, szekrény- és kálap-höröndök,ecesszreik

megbízható minőségben, előnyösen beszerezhetőek az általában ismeret

HELLER bőröndös
cézgnél
Budapest, IV., Rössuth Lajos u. 21. (Astoria szálloda épületében)
A cég üzlete 20 évig Károly-köruton (Huszár-ház) volt.

Saját érdekében
tegyen egy kísérletet az új szab. amerikai impregnált **FÉM-TISZTÍTÓ KENDŐVEL.**
Előnyei: Bárminő fémműgyogy gyors és egyszerű kezelésben hónapokig tartó tisztosítást nyújt. Minden eddigi tűzveszélyes folyékony fém-tisztítót fölülmúl. Sohasem szárad ki, nem kopog, nem horzsol, olcsó és gazdaságos. — 25 fill., 50 fill., és 1 kor. Mindentűl kapható. — Kereskedőjénél kérjen ingyen mintát.
FORGÁTKÁR: FORSTNER JOZSEF GYÁRSZÁLNÁL BUDAPEST, IV. KER., REALTANODA-UTCZA 4. SZ.

Heckenasz Gusztáv zongoratermei
Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz.
Telefon: 1-69.
DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselete.

Lohr Mária
(KRONFUSZ)
Gyár és főüzlet VII., Baross-u. 85.
Telefon: József-2-37.

Fiókok: II. ker., Fő-utca 27. sz. IV. ker., Kákai-utca 4. sz. IV., Kecskeméti-utca 14. sz. V., Halmás-utca 4. sz. VI., Teréz-körút 39. sz. VII., Andrássy-út 15. sz. VIII. ker., József-körút 2.

Serravallo kinobora vassal
a legalkalmasabb adója a **szeretelnek**
a csatában sebesültek
és **épülőfélben levőknek.**
Orvosok ajánlják és elismerik, mint erősítőszert. Kapható a gyógyszerárakban!
J. Serravallo, Triest-Barcola.

KÜZDELEM A LEVEGŐ MEGHÓDÍTÁSÁÉRT.
IRTA CHARLES S. TURNER. FORDÍTOTTA FRÖHLICH KÁROLY.
Hasonlítkozz rándkivűl érdekesen megírt fejezetben tárgyalja a szerző korunk e legnagyobb problémáját, a levegő meghódítását. A légi járművek történetét, kísérleteit, diadalait mondja el mindenkéhez szílán. A könyv egyik aktuális fejezetének címe
HÁBORÚ A LEVEGŐBEN.
24 ábrával a szöveg közt és 24 képmelléklettel
Ára köve 8 korona.
Megjelent az Ismeretterjesztő Könyvtárban. Franklin-Társulat kiadása.
Mindön könyvkereskedésben kapható.

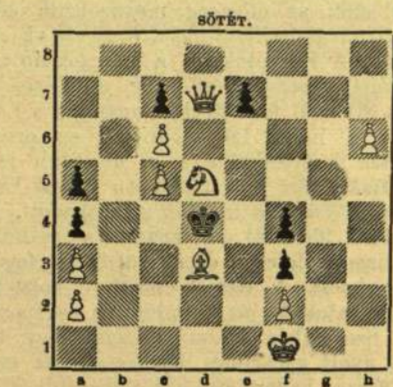
KÖLLŐ PÁL, a 62. gyalogezred hadapród-örmhastestese, Köllő Ignác marostordai alispán fia, az északi harcztéren. — TÓTH PÁL szarvasi tanító, az északi harcztéren. — Dr. EGEDY LÁSZLÓ a 12. gyalogezred hadaprója az orosz-nyelvelországi harcztéren. — Dr. KÖVÉR BELA tornaljai ügyvéd a déli harcztéren 28 éves korában. — DRÁVACZEKY GYULA a 67. közös gyalogezred zászlósa, végzettségi felsőbb kereskedelmi akadémikus, az északi harcztéren. — SZENTJÓBI ANDOR a debreczeni cs. és kir. 39. gyalogezred egyéves önkéntes cadet-aspirantja 23 éves korában az északi harcztéren Szosznánál kapott súlyos sebesülése következtében a sátoraljai helyi Erzsébet-kórházban. — CSÖREGI JÁNOS állami tanító jog- és államtudományi hallgató, a „Tanítótestületi Értesítő” szerkesztője, az 51. gyalogezred pórtartalékosa a szerbiai harcztéren 34 éves korában.

Elhunytak még a közelebbi napokban: RÉTHY LÁSZLÓ, a M. T. Akadémia tagja, a Nemzeti Múzeum régiségárának igazgató-őre, 63 éves korában Aradon. Halála nagy vesztesége tudományunknak; a magyar numizmatikának egyik legkiválóbb művelője, s a magyarok őstörténetének s a román nép eredetének kutatásában is jelentékeny eredményeket ért el. Nagyon sok barátja gyászolja. A társas érintkezésben vidám, szeretetreméltó ember volt, humoros verseivel sok derűtséget szerzett barátainak. Aradon temették el nagy részvét közben. Arcképét a múlt évben közöltük, mikor múzeumi szolgálata jubileumát ünnepelte. — KISRÁKÓI LEHOTAI LEHOCZEY DÁNIEL volt 48-as honvédtüzér, vármegyei bizottsági tag, földbirtokos Ráczalmáson. — FOGARASSY GYÖRGY nyug. ezredes, 73 éves korában Bécsben. — HALÁSZ FERENC kir. tanácsos, Vasvármegye nyug. tanfelügyelője, 67 éves korában Szombathelyen. — CSIKSZENTMÁSI DR. BARÓTHY AKOS, Nagyváradi város ny. tiszti főorvosa, 66 éves korában Budapest. — SCHAEFER DEZSŐ dettái ügyvéd, temesmegyei nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő, 65 éves korában. — KAZINCZY FERENC ny. vármegyei tisztviselő, Kazinczy Ferenc unokája 63 éves korában. — SZILVÁSSY LAJOS, Pest vármegye középponti irdoi igazgatója, 55 éves korában, Budapest. — SZTANKOVICS GYÖRGY műszaki tanácsos, a zombori állami építészeti hivatal vezetője, 55 éves korában Szabadkán. — GOBEL MIHÁLY, 51 éves korában Budapest. — Udvardi és kossuthfalvi Kossuth István földbirtokos, 40 éves korában Szatmárnémetiben. — Szklabinai és blatniczai révai báró RÉVAY GYULA Turócszvármegye örökös grófia és főispánja, a magyar szent korona országai Vörös Kereszt Egyesületének megbízottja,

26 éves korában Nécspálon. — PRUZSINAI PRUZSINSZKY FERENC festőművész, Bécsben. — SZILBER MIKLÓS a szakálházi áll. iskola igazgatója, iskolafelügyelő 53 éves korában Budapest. — LÁZÁR PANKAS, Lázár István író kis fia, Budapest. — Özv. emőkei EMICH GUSZTÁVNA, szül. Tormay Etelka, a II. osztályú Erzsébet-rend hölgye 70 éves korában, Budapest. — Özv. LIEBHARDT ANTALNE, szül. Kógl Paulina 68 éves korában Budapest. — NEUBAUER GYULÁNA, szül. Damján Gizella, Neubauer Gyula kassa-oderbergi vasúti főfelügyelő felesége 56 éves korában, Budapest.

SAKKJÁTÉK.

2929. számú feladvány Fritsch Károlytól.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2923. számú feladvány megfejtése Traxler Károlytól.

- 1. Kd8-e8 - Kf2-d3
2. Vg6-e4 - Hd3-b2
3. Bb3-a3 + matt.

- 1. ... b7-b6
2. Vg6-e6 stb.

- 1. ... d3-e2
2. Vg6-e5

A 2924. számú feladvány megfejtése Traxler Károlytól.

- 1. Ke8-d7 - Fa8-c5
2. Fe7-a6 - e4-c3
3. Fa6-d3 stb.

- 1. ... Fa7-c6
2. Bf6-f5 + K lép
3. Kd7-d6 stb.

Szerkesztői üzenetek.

B. F. Budapest. Örülünk helyesítésének. Igaza van: a harcztéri jelentésekből csak úgy alkothat magának az ember fogalmat, ha az egyes napokról szóló jelentéseket időnkint összeállítja, egyiket a másikkal ellenőrzi, a harczonalak hullámzásait a térképen ki séri. Hogy ezt az olvasónak lehetővé tegyük, azért közöljük A habort napjai című rovatunkban a heti összeállítását.

A Kárpátok alján. Erőtlen dolog, nem a témához illő.

Hadúr. Szép, hogy előre megnyugszik abban az itéletben, a mely bizony elkerülhetetlen.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' folyó évi 46 ik számában megjelent képtalány megfejtése: Fellélt már az esti csillag, juhász, bojtár haza ballag.

Felolós szerkesztő: Hótsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

Fog-Krém KALODONT Szájvíz

SEBESÜLTEK ÁPOLÁSÁHOZ. Szükséges tudnivalók és orvosi könyvek: Betegápolástan, A vörös keresztet ápoló betegápolástan kivonata. A betegápolás kézikönyve. A betegápolók tankönyve. Klinikai receptekönyv. A fertőző betegségekről. Útmutató a hadsebeszetben. A sebek gyógyulása és a sebkezelés.

Gothard Sándor Diana Fegyver atelier Herény, Szombathely mellett. A. Jos. Decourry, Herstal és A. Lene & Co. Liège (Victoria Hammerles), világhírű és legelső rangú galamblövedő és vadászfegyvereknek egyedi és készletben készítői. E. Bernard & Co. A. Defourry-Sevrin luxusszövőgyáraként állandó nagy raktára. Mannlicher-Schönauer Anticorro. Anticorrosív, Mignon távesővel szerelt fegyverek állandó raktára. Vadászfegyverek 160 koronától, ejektorosok 260 kor-tól, Anticorro- és Anticorrosív fegyverek 400 kor-tól minden árban. A kontinens legnagyobb luxusszövőgyáraként. Minden minőség állandó nagy készletben. Teljes garancia. Minden fegyver pontosan belöve. Legjobb minőség. Legolcsóbb gyári árak. Utólérhetlen olcsó. Árjegyzéket tessék kérni.

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek aláírták ROZSNYAI VILÁGHÍRŰ VASAS CHINABORÁT melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Képzeti: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész, Arad, Szabadság-tér.

KELETI-féle speciális gyártmányok: MŰLABAK és MŰKEZEK amputáltak részére, kifogástalan technikai kivitelben! Több évi jótállás! Testegyensítő, járó- és támogató, műfűzők és egyenestartók ferdenított részére. Császari és királyi szabadalmú sörváltók, herezartok, haskötők, gummigörcsérharisnyák, valamint a betegápoláshoz tartozó összes cikkek, ugym.: legprámák, utaságyak, kábelágyak, kötések, valin és gázok) kényelmes és nagyban eredeti gyári árak mellett! Fertőtlenítő készülékek, betegszállító kosarak, hordágyak, mentőszekrények, valamint teljes kórházi és járványügyi berendezéseket szállít kifogástalan kivitelben mérsékelt gyári árak mellett. KELETI J. orvosi műszer, kötszer és betegápolási cikkek gyára Budapest, IV. ker., Koronaherceg-utca 17. Tessék képes árjegyzéket ingyen és bérmentve kérni!

MARGIT gyógyszerforrás, Bereg m. A gyomor, belek, lughólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmával igen jó hatású még akkor is, ha vérségek esete forog fenn. Megrendelhető: ÉDESKUTY L.-nál Budapest és a forrás kezelőegységénél, Munkácsón.

THALY KÁLMÁN OCSKAY LÁSZLÓ II. Rákóczi Ferenc fejedelem brigádéroza és a felsőmagyarországi hadjáratok 1703-1710 Történelmi tanulmány Eredeti levelezések s más egykorú kútfők nyomán Második bővített és illusztrált kiadás Két kötet, nagy lexikon-alakban Díszes pergamentkötésben 35 korona. Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

ZÁGONI MIKES KELEMEN TÖRÖKORSZÁGI LEVELEI II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítása alkalmára készült emlékkiadás Az eredeti kézirat alapján kiadva EDVI ILLÉS ALADÁR helyszíni tanulmányok alapján készült vízfestményekkel Negyedrett alakú, 30 ívre terjedő, díszesen kiállított mű, 36 színes képpel, iniciálékkal és fejlecekkel Olcsó kiadás, vászonkötésben 20 korona. Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése, (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

A Franklin-Társulat ujdonságai Most jelent meg magyar nyelven I. VILMOS NÉMET CSÁSZÁRNAK ÉS POROSZ KIRÁLYNAK KILENCVEN IRÁSA Fordította: DR. SUPKA GÉZA. ÁRA 1 KORONA. Néhány fejezet címe: Életelveim. III. Frigyes Vilmos királyhoz. Alexandra Feodorovna orosz császárnénak. Poroszország hercegének emlékirata 1848 december 5-iki porosz alkotmányról. Augusta hercegnőhöz. György, hannoveri királyhoz. Vilmos császár feljegyzése Napoleonnal 1861 október 11-én történt találkozásról. Bismarckhoz. Feljegyzések Ferenc József osztrák császárral Gasteinban 1863 augusztus 3-án folytatott beszélgetésről. IX. Pius pápához. Megjelent az Olcsó Könyvtárban. Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

NIMRÓD Képes vadászati és versenysport ujság. Szerkesztő: Szabó Kálmán. Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli. A díszesen kiállított lap havi háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor. Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat).

Knuth Károly mérnök és gyáros Cs. és kir. tetsége József főh. udv. száll. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10. Központi víz-, fűg- és gőzfűtésnek, légszusz- és vízvezetőknek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízszűrők, emelőgépek stb. — Török, költőgépek, jövedelmi előírások gyorsan készíttetnek.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller János Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és főórák, főtállókész. a remontoir ingóráknál stb. stb. ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE Képes árjegyzék bérmentve, invitások pontosan elkészíttetnek.

KARÁCSONYRA A GYERMEKEKNEK

legszebb és leghasznosabb ajándék a könyv.

Sebők Zsigmond ifjúsági könyvei

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSA

HEGYEN, VÖLGYÖN, MEG A NAGY LÁDÁVAL

Képekkel

Ára kötve 7 K

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSAI

(Első kötet)

Képekkel

Ára kötve 7 K

Dörmögő Dömötör, a gyermekek kedves dörmögője utazgat ezekben a könyvekben mindenfelé az országban, a legváltozatosabb és legmulatságosabb kalandok között. Ezek a legvidámabb magyar gyermekkönyvek.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR ÚJABB UTAZÁSAI

HÁBORÚBAN ÉS BÉKÉBEN

Képekkel

Ára kötve 7 K

A híres dörmögő új utazásai Zebulonnal, Dorkával, Hörpentő bátyával és harcai az angol labdarúgókkal és egyéb ravasz népséggel, valamint lakodalma.

CSUTORA JANCSI KALANDJAI SZÁRAZON ÉS VIZEN

Sok képpel

Ára kötve 5 K

Mulatságos históriák tárháza e könyv.

KUJON ÉS KAJÁN ÉS EGYÉB BOHÓSÁGOK

Sok képpel

Ára kötve 5 K

Kacagató, vidám, kedves bohóságok, mulattató tréfák és egyéb gyermek vidámságokat tartalmaz e könyv.

A LEGSZEBB MESÉK

A világ minden népének mesekincséből. Harminc színes művészi képmelléklettel.

Ára kötve 15 K

Benedek Elek ifjúsági könyvei

VIRÁGOSKERT

Versék és történetek 6-12 éves gyermekeknek.

Sok képpel

Ára kötve 5 K

NAGYAPÓ MESÉL ÉVIKÉNEK

Vers, mesék 6-12 éves gyermekek számára.

Sok képpel

Ára kötve 5 K

SZIGETI VESZEDELEM

Történeti elbeszélés az ifjúság számára.

Képekkel

Ára kötve 5 K

SZÉKELY MESEMONDÓ

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 3 K 50 fill.

HONSZERZŐ ÁRPÁD

Elbeszélés a honfoglalás idejéből.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 8 K

TOLDI MIKLÓS

Arany Toldi trilogiája nyomán az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 8 K

Rákosi Viktor ifjúsági könyvei

KISBÜRGÖZDTŐL VATERLÓIG

Regény Napoleon idejéből

Bér Dezső rajzaival

Ára kötve 6 K

OGLAN BÉG KINCSE

Regény a török hódoltság idejéből.

Moldván Béla rajzaival

Ára kötve 5 K 20 fill.

KEXHOLMI MÁRIA

Történeti regény az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival

Ára kötve 4 K 80 fill.

A BÉCSI DIÁKOK

Regény az 1848-iki bécsi forradalom idejéből.

Moldván Béla rajzaival

Ára kötve 5 K 60 fill.

EGY TUTAJ TÖRTÉNETE

Ifjúsági regény.

Gergely Imre rajzaival

Ára kötve 4 K 20 fill.

A CSÁSZÁROK SIRJAI

Történeti regény az ifjúság számára.

Linek Lajos rajzaival

Ára kötve 4 K 80 fill.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

50. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 13.

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A 'Világkrónika'-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

MAGYAR CSENDŐR A BELGRÁDI KIRÁLYI TRÓN LÉPOSÓJÁN ÜLDÖGÉL. — Pásztor Árpád felvétele.